

Thật Chẳng Công Lý Là Diễn Viên Hài?

Nguyễn Phương Uyên

Công lý là gì?

Khi tôi hỏi các bạn “*công lý là gì vậy?*”, trong tình huống bất ngờ không có sự chuẩn bị, những câu trả lời mà tôi nhận được đều khác nhau, nó phát xuất từ ngôn ngữ chân thực hiện đến trong đầu các bạn, trong sâu thẳm. Hầu như không có sự đồng thuận hoàn toàn để đi đến một khái niệm phổ quát nhất định nào. Dẫu những câu trả lời khác nhau đi chẳng nữa, cuối cùng công lý cũng quy về ba điều có liên quan đến pháp luật, đến xã hội, đến Thiên Chúa theo quan niệm phương Tây hay Ông Trời theo quan niệm phương Đông. Và như mọi người biết rằng, một khi đáng tội thượng đã tạo ra nó như một người sáng thế toàn năng thì hẳn công lý của Ngài phải thật hoàn hảo, bởi vậy chúng ta đã trao niềm tin nơi Ngài vô điều kiện. **Vậy vấn đề nằm ở đâu?**

Công lý xuất phát từ con người

Suy cho cùng điểm xuất phát của công lý dù ở khía cạnh xã hội hay pháp luật đều nằm tại sự phán xét của con người. Nhưng **tất nhiên nó không phải** chỉ phụ thuộc vào một cá nhân mà là mỗi cá nhân góp thành. **Vì con người là thân** tổ tạo nên xã hội và chính người dân thông qua đại diện của mình để **hình thành nên** hiến pháp và luật pháp, nhưng do con người luôn bị chế ngự bởi **cảm xúc và tác động** cá nhân nên công lý của con người không thể hoàn hảo.

Công lý mà tôi đang sắp nói đến đó không thể hình dung như nghĩa bình thường mà các bạn đang cười nhạo về một chàng diễn viên hài in trên bìa sách “Bộ luật dân sự...”. Điều tôi nói là công lý trong nghĩa sâu hơn, theo tôi là ở khía cạnh đạo đức. Trong mỗi chúng ta mặc nhiên đều nhận thức được nó, và chúng ta luôn nỗ lực hành động theo nó như một sự hướng thượng. Nó là một vấn đề về cảm thức. Như Aleksandr Solzhenitsyn, một nhà văn Nga từng đoạt giải Nobel văn học, ông nói: *Công lý là lương tri, không phải lương tri cá nhân mà là lương tri của toàn thể nhân loại. Những ai nhận thức rõ ràng giọng nói của lương tri chính mình thường cũng nhận ra giọng nói của công lý.*

Thực vậy, hầu hết mọi người đều có ý thức bẩm sinh về sự công bằng, khi nhìn thấy một cái gì đó bất công, bạn muốn giúp đỡ người đang gặp rắc rối với nó và bạn cũng muốn loại trừ bất công đó. Và trong mỗi chúng ta luôn có một tiếng nói của lương tâm, nó luôn không ngừng thôi thúc chúng ta phải hành động theo lẽ phải. Mặc dù trong cuộc sống luôn tồn tại hai mặt, nhưng tôi tin ưu thế sẽ thuộc về công lý hay những gì thuộc về cái thiện và sự thật.

Tôi không cho phép tôi góp phần làm diễn viên trong nền công lý biểu tượng bằng sự hài hước, bởi vì bây giờ tôi ngồi đây để viết những điều này. Tôi hy vọng mọi người hãy cùng tôi xét lại lương tâm của chúng ta, cái từng tạo nên công lý xã hội và ngay cả công lý trong pháp luật, nó đã như thế nào để giờ đây chúng ta đang cười nhạo nó vì sự ảnh hưởng của một phe nhóm chính trị, thậm chí chỉ là sự ảnh hưởng của một cá nhân độc tài.

Công lý trong luật pháp phương Tây

Ở phương Tây, cũng có một loại công lý được gọi là Due Process (thủ tục tố tụng bảo vệ nhân quyền và tự do cá nhân), đó là cách sử dụng nhất quán các thủ tục trong hệ thống tư pháp. Công lý ấy có tác dụng như sau: Giả dụ rằng, nếu có một kẻ giết người mà các bằng chứng kết tội anh ta và lời thú tội của anh ta có được do tra tấn, nhục hình hay nói cách khác là vi phạm các điều luật bảo vệ dân quyền, nhân quyền thì những bằng chứng này được xem là vô giá trị. Và khi đem xét xử, khả năng được tha bổng là rất lớn nếu phía đại diện viện kiểm sát không có bằng chứng thuyết phục nào khác. Khi đó, chánh án sẽ tuyên bố đã đạt được công lý vì luật lệ thủ tục đã định sẵn được áp dụng trong sáng và không thay đổi.

Điều này có ý nghĩa, công lý theo thủ tục kiềm hãm sự chuyên quyền của chính phủ khi họ có thể đe dọa đến tự do cá nhân và làm nảy sinh bất công. Đặt trường hợp cho các tù nhân vì lương tâm, tù nhân tôn giáo, chính trị kể cả tù hình sự như Nguyễn Văn Chương, Hồ Duy Hải nếu được xét xử ở một phiên tòa như thế thì khả năng họ được tự do là rất lớn.

Cuối cùng, để nói rằng “công lý là một chàng diễn viên hài”, chỉ trừ khi tất cả công lý của chúng ta cũng là một chàng hề như thế, và cũng như thế, tiếng nói lương tâm của tất cả chúng ta vì lý do ràng buộc cá nhân đã thờ ơ, vô cảm, dửng dưng, xa lạ với bất công của kẻ khác. Từ đó, vô hình chung chúng ta mặc nhiên chấp nhận sự hài hước tồn tại trong công lý. Có khi nào chúng ta tra tự hỏi lương tâm chúng ta chấp nhận một nền công lý như thế hay sao?

Nguyễn Phương Uyên

Nguồn: <https://nguyentuongthuy2012.wordpress.com/2014/12/27/that-chang-cong-ly-la-dien-vien-hai>

Nguồn: BKT sưu tầm trên liên mạng toàn cầu

<https://nguyentuongthuy2012.wordpress.com/2014/12/27/that-chang-cong-ly-la-dien-vien-hai>

*Đăng ngày Thứ Bảy, December 27, 2014
Ban Kỹ Thuật Khóa 10A-72/SQTB/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND/SĐND QLVNCH*